

# Inklusiivisen pedagogiikan johtaminen varhaiskasvatuksessa

Turku 22.11.2023

---

Paula Laakso, KM, erityisopettaja, väitöskirjatutkija,  
varhaiskasvatuspäällikkö Tammelan kunta



# INKLUSIIVINEN VARHAISKASVATUS

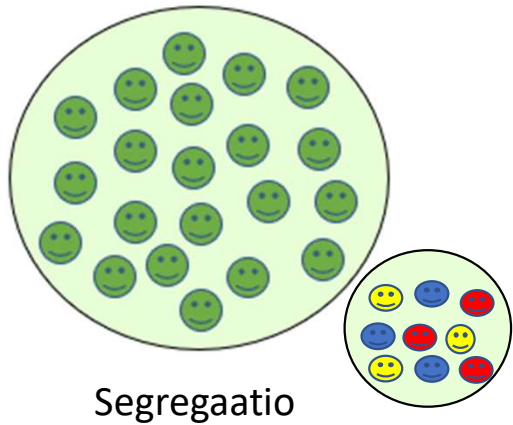
Jokaisella lapsella on mahdollisuus kuulua yhteisöön ja osallistua yhteiseen toimintaan

Jokainen lapsi voi toimia omien kykyjen mukaisesti

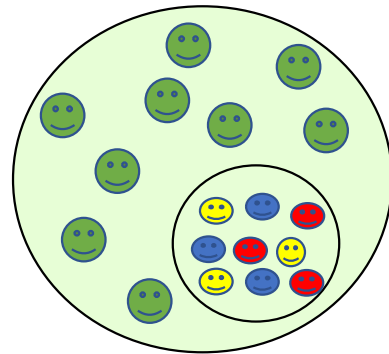
Yhteistoiminnallista, moniammatillista, huoltajia osallistavaa

Lasten erilaisiin tarpeisiin vastaamista

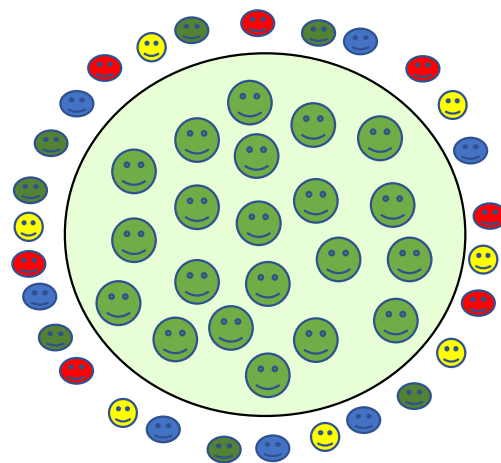
*Inklusiossa toiminta sovitetaan lapsen ympärille, lasta ei soviteta toimintaan.  
Inklusiossa kaikkia ei kohdella samalla tavalla, mutta inklusio tarjoaa kaikille samat mahdollisuudet. (Penfold 2017)*



Segregatio

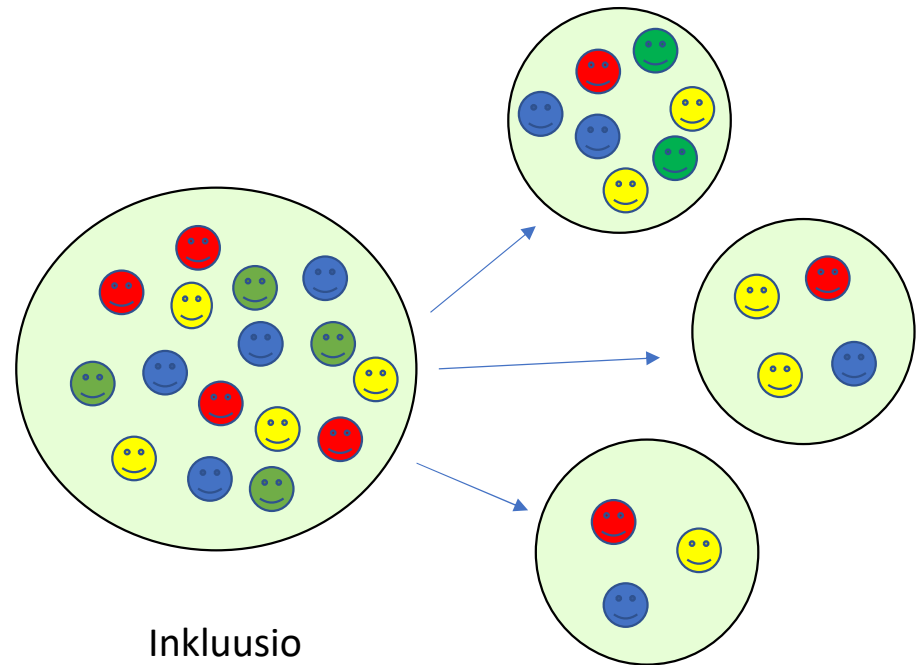


Integraatio



Eksklusio

*Inklusiossa on kyse siitä,  
miten suhtaudumme erilaisuuteen.  
(Laakso 2022)*



Inklusio





- **Yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys**

- Kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua
- Lapsen kokemus yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisesta

- **Erilaisuus**

- Erilaisuus koskettaa jokaista – erilaisuudesta iloitseminen
- Lapset haluavat toimia yhdessä – yhdessä oleminen vahvistaa luottamusta
- Aikuisen malli: joukkoon kuuluminen vai syrjäyttäminen?
- Opitaan toimimaan erilaisten ihmisten kanssa

- **Osallisuus**

- Vaikuttaminen omiin ja yhteisiin asioihin (lapsen tunne)

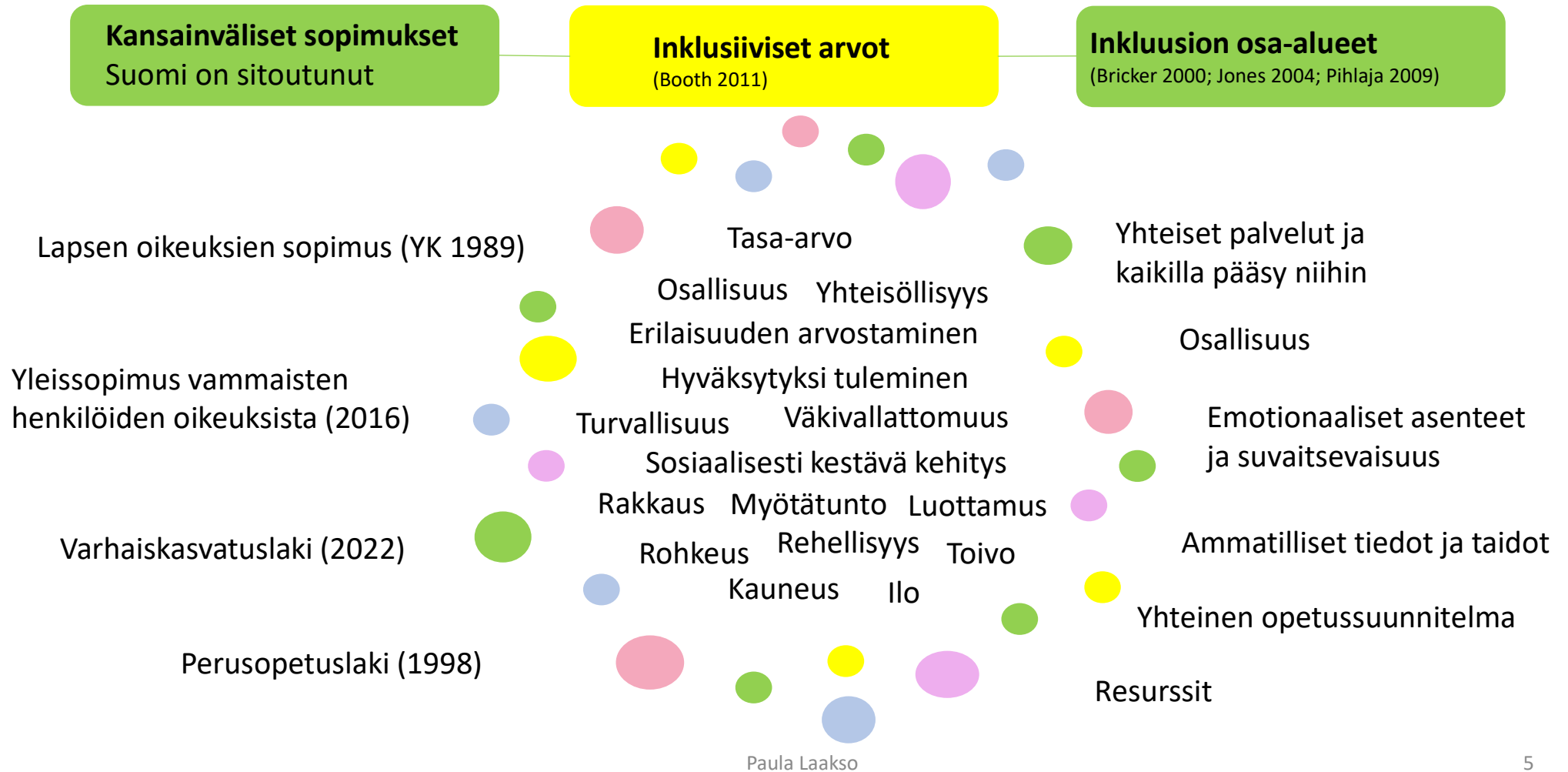
- **Esteettömyys ja saavutettavuus**

- Oppimisen esteiden poistamista (esim. ympäristö, struktuuri, ajankäyttö, henkilöstön toiminta)

Paula Laakso



# Johtaminen inklusioperiaatteen mukaisesti (Paula Laakso 2022)



# Johtamistehtävän painottuminen

(Laakso ym. 2020, 2022)

Summamuuttujat:  
management, leadership, inkluusio

## Varhaiskasvatus

(n=120)

75 % johtajista työ painottui management johtamiseen

25 % johtajista työ painottui leadership-johtamiseen

## Perusopetus

(n=85)

79 % johtajista työ painottui management johtamiseen

15 % johtajista työ painottui leadership johtamiseen

6 % johtajista management ja leadership johtaminen oli tasapainossa

### Management

mm. asioiden valmistelua, kokouksia, viranhaltijapäätösten tekemistä, asiantuntijana toimiminen, rakenteiden luomista, talousjohtamista, henkilöstö- ja tilajärjestelyjä, tilastointia ja raportointia

### Leadership

mm. arvokeskusteluja, pedagogisia keskusteluja, henkilöstön tukeminen työtehtävässä, osallistuminen työryhmään jäsenenä, keskustelua yhteistoiminnallisista menetelmistä

Leadership-johtaminen tuki inklusiota

# Ihmisten johtaminen



(UNESCO:n inklusion johtamisen malli (2017) ja inklusiivisen varhaiskasvatuksen johtamisen kehys, Hautakangas & Laakso 2022)

## Arvot ja asenteet

- Arvot ovat asioita, jotka ihmiset kokevat merkityksellisiksi. Arvot konkretisoituvat, kun ne näkyvät käytännön toimintana (Ainscow 2006).
- Koulutuksellisten arvojen mukaan toimiminen on erilaisuuden kunnioittamista, yhteisöllistä, pitkäjänteistä ja hyväntahtoista ihmisten johtamista (Booth 2011).
- Asenteet ilmentävät ihmisen käyttäytymistä sosiaalisissa tilanteissa (Erwin 2005).

# Asenteet

Miten asennoidumme muutokseen?  
Millaisen asenteen annamme vallita?

Muuttumattomuuden  
asenne

- \* Säilyttävää
- \* Kritisoivaa

Kasvun asenne

- \* Tulevaisuuteen katsovaa
- \* Sallivaa, halu kokeilla
- \* Uuden oppimista ja omaksumista






---

Miten (uusi) VASU  
on muuttanut  
Sinun työtäsi?

# Kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua



*Mikä on laatua?  
Mitä silloin johdetaan?  
Miten johdetaan?*



Kaikille lapsille  
soveltuvat tilat

## Miten varhaiskasvatuksen tilat tukevat inklusiota?

Miltä oppimisympäristö näyttää?

Miten johdetaan oppimisympäristöihin liittyviä asioita?




# Mitä tuen pedagogiikan johtaminen sisältää?

## Osallisuuden johtaminen

- Mikä innostaa erilaisia lapsia yhteiseen tekemiseen?
  - Yksintyöskentelystä yhteiseen vuorovaikutukseen
- Miten työntekijä ohjaa lapsia?
  - Mitä kuulet: kieltoja ja komennuksia vai ohjaavaa puhetta?

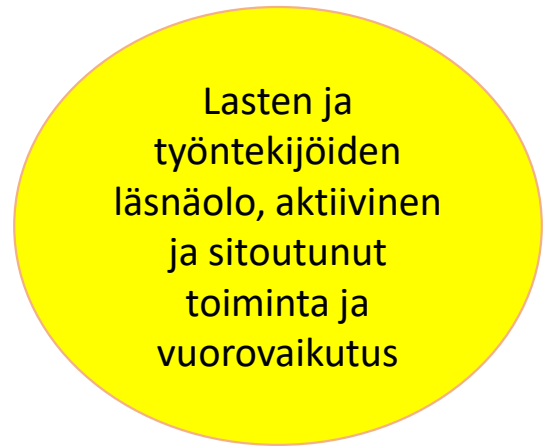
## Erilaisuuden johtaminen

- Millaisia leikkiympäristöjä on?
- Millaisia ryhmittelyjä tehdään?
- Ajankäytön suunnittelu?



Lasten tarvitsemat  
tukitoimet  
toteutetaan osana  
päivän toimintaa

# Millaista on tiimityön johtaminen?



Toiminnan ohjaus tarvittaessa, johtajan tuki henkilöstölle

Millaisia taitoja ryhmän lapsilla on?

Mitä lapset ovat seuraavaksi oppimaisillaan?

Mitä VASU sanoo ryhmämme **lasten** tarpeisiin ja mielenkiinnon kohteisiin?

Miltä oppimisympäristö näyttää?

Millaisia ryhmäjakoja? Miten työntekijät jakaantuvat?

Millaisiin asioihin työntekijät kiinnittävät huomiota eri leikkialueilla lasten kanssa?

**Millainen aikataulu eri työtehtäville laaditaan?**

Aikuisen läsnäolo ja vuorovaikutus lasten kanssa on ensiarvoisen tärkeää.  
Lapset oman leikkiympäristön rakentajina.  
Yhdessä tekeminen.

# Inklusiivisen pedagogiikan johtaminen

## Mitä johdetaan?

- Toimintaympäristö
  - Lapsille vai aikuisille?
  - Millaisia erilaisia mahdollisuuksia oppia eri tavoin?
  - Mahdollisuudet kokea onnistumisen tunnetta
- Toimintakulttuuri
  - Myönteinen suhtautuminen erilaisuuteen
  - Kohtaamisen tavat
- Rakenteet
  - Tehtäväkuvat, toimivat aikataulut, suunnittelukulttuuri
- Ihmisten johtaminen
  - Keskustelukulttuuri





# Innostuitko?

---

Mikä oli hyvin tänään?

Mitä tästä päivästä vien huomenna työpaikalleni?



# — Kiitos!

paula.laakso@tammela.fi  
paula.t.laakso@utu.fi

## Lähteitä

Laakso, P., Pihlaja, P., & Laakkonen, E. (2020). Inklusiivisen pedagogiikan johtaminen varhaiskasvatuksessa. *Journal of Early Childhood Education Research*; Vol 9(2), p. 373-398. <https://jecer.org/fi/inklusiivisen-pedagogiikan-johtaminen-varhaiskasvatuksessa/>

Laakso, P., Pihlaja, P., Silvennoinen, H. & Laakkonen, E. (2022). Kuntien perusopetusjohtajat inklusion rakentajina. *Focus Localis*. 1/22, s. 24-43. <https://journal.fi/focuslocalis/article/view/115343>

Laakso, P., Pihlaja, P., & Silvennoinen, H. (2023). \_\_\_\_\_  
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulku kohti inklusiota. Kuntien johtavien viranhaltijoiden käsityksiä inklusiosta ja sen toteuttamisesta. *Kasvatus & Aika*, 17(3), 26–49. <https://doi.org/10.33350/ka.121631>

Hautakangas, M. & Laakso, P. 2022. Inklusiivisen varhaiskasvatuksen johtaminen. S. 258-275. Teoksessa: Heiskanen, N. & Syrjämäki, M. (toim.) (2022). *Pienet tuetut askeleet. Varhaiskasvatuksen uudistuva tuki ja kehittyvät käytännöt.*